

תוכן עניינים

1.	מבוא.....	3
2.	פרק א: תיאור התופעה: סקירת ספרות.....	4
	תופעת הגירושין.....	4
	סרבנות גט.....	5
	דרכי התמודדות עם סרבנות גט.....	6
	אתיקה ומוסר.....	8
3.	פרק ב: מתודולוגיה.....	10
4.	פרק ג: ממצאים + ניתוח משמעויות.....	12
5.	פרק ד: דיון.....	15
6.	פרק ה:	
	סיכום.....	19
7.	ביבליוגרפיה.....	21
8.	נספחים.....	25

מבוא

ברית הנישואין נכרתת מתוך הסכמה הדדית וראוי שגם ספר הכריתות יינתן מתוך כך אולם במצבים מסוימים מבקשים שני בני הזוג או אחד מהם אחד מהם להיות מותרים ממערכת הנישואין ועליהם לעבור תהליך גירושין אשר במסגרתו כל אחד מבקש למצות את זכויותיו (Baily, 2006). ההלכה בדת היהודית קובעת כי אין לכפות על אדם להיות מגורש ויש להתחשב ברצונו החופשי אולם בשנים האחרונות, עם העלייה באחוז המתגרשים, אנו עדים לתופעה של סרבנות גט אשר נובעת לא אחת מתוך רצון עז של נקמה בבן הזוג המבקש ומייחל לפרידה ולסיום מערכת הנישואין (לבמור, 2005). סרבנות הגט בולמת את בן הזוג השני מלהמשיך בחייו ולא אחת אף עלולה להזיק נואשות, בעיקר לנשים שעשויות לעבור את גיל הפוריות ובכך לפספס את סיכוייהן לאימהות.

עבודה זו תעסוק בהיבטים המוסריים של ענישה באי מתן גט. במסגרת עבודה זו תוצג סקירה ספרותית של תמות המחקר הרלוונטיות לעבודה והיא תהווה את הבסיס התיאורטי לעבודה הסופית. הסקירה הספרותית תציג את נושא הגירושין, נתונים אודות נושא זה, את נושא סרבנות הגט וכן נתונים רלוונטיים לגביו, את ההשפעות של סרבנות גט, את הדרכים להתמודד עם מצב זה וכן את ההשלכות האתיות האפשריות אשר נובעות ממצב זה. במסגרת העבודה יוצגו שאלות אתיות כלליות ומגוונות אשר עלו במסגרת כתיבת הסקירה הספרותית. מטרת העבודה היא להשיב על שאלת המחקר: מהם ההיבטים המוסריים של סירוב לתת גט? העבודה תכתב בפרדיגמה האיכותנית והמחקר יבוצע דרך כלי מחקר איכותני של חקר מסמכים. במסגרת עבודה זו יחקרו חמישה מקרים של סרבנות גט אשר פורסמו באמצעי התקשורת השונים בשנים האחרונות. מקרים אלו ינותחו בשיטה איכותנית של זיהוי קטגוריות משותפות והוצאת תמות עיקריות ודרך יוצג פרק הממצאים. פרק הדיון יביא את ממצאי המחקר לכדי דיון בשילוב עם המידע התיאורטי אשר הוצג בסקירת הספרות והעבודה תחתם בפרק סיכום בו תבוא שאלת המחקר העיקרית לכדי מענה ותוצג מסקנת המחקר.

קריאה נעימה.

פרק א: תיאור התופעה - סקירת ספרות

עבודה זו עוסקת בהיבטים המוסריים של ענישה בגין אי מתן גט. פרק זה יציג רקע תיאורטי לתיאור והבנת תופעת הענישה בגין אי מתן גט.

תופעת הגירושין

ארצות הברית נחשבת למובילה באחוזי הגירושין בעולם, כ-45% ממערכות הנישואין מסתיימות בגירושין (Brown, Lin, 2012). בשלושת העשורים האחרונים הוכפל אחוז המתגרשים בארצות הברית (Kennedy, Ruggles, 2014). בישראל, אחוז הגירושין עומד על כ-30% (ברנע, אלדר, 2003). סיום מערכות נישואין משפיע על היבטים שונים בחיי החברה, המשפחה והפרט כאשר עיקר תשומת הלב נתונה אל הילדים אשר מקבלים את תהליך הגירושין כגזירת גורל ונדרשים להכילה אל חייהם (ברנע, אלדר, 2003). הליך ההכרעה ברצון לסיים מערכת נישואין מתבטא בצורה שונה בין מדינות שונות ובין דתות שונות, לא אחת נעזרים הצדדים בעורכי דין כדי שיעזרו להם למצות את זכויותיהם ולסיים את ההליך ולאזן את המשאבים באופן שיטיב עימם (Baily, 2006).

ביהדות הגירושין מתבצעים על ידי מתן גט. את הגט נותן הגבר לאישה בכדי להביא לסיום של הנישואין. שני הצדדים, גם הגבר וגם האישה רשאים להתחיל הליך גירושין באופן עצמוני אך כאמור המסמך הסופי ניתן על ידי הגבר כשם שנתן לה את כתובתה כשנישאו, האישה יכולה לצאת ממערכת הנישואין הן מרצונה והן שלא מרצונה והגבר יכול לצאת ממערכת הנישואין רק מרצונו (ריבלין, 2010). קשר הנישואין באסלאם נוצר אך ורק באמצעות הסכם הנישואין. באיסלאם שמורה לגבר הזכות להחליט על גירושין והוא יכול לגרש את אישתו כרצונו. עם זאת כאשר האישה רוצה להתגרש היא חייבת לשכנע את הקאדי (איש הדת המוסלמי) שיעניק לה גירושין בכל מקרה, בני הזוג רשאים תמיד להתגרש בהסכמה (סואעד, 2013). בנצרות ישנה חלוקה בהתאם לזרמי הדת השונים: עבור הנוצרים הקתולים הנישואים הם לעולמי עד ואין להם אפשרות להתירם ולהתגרש. ישנם בני זוג קתוליים שבוחרים להפרד אך את נישואיהם לא ניתן להתיר ולכן הם לא יכולים להינשא שוב בכנסיה הקתולית אולם ישנם קתולים רבים שנישאים בשנית באופן אזרחי. עבור הנוצרים מין הזרמים האחרים (פרוטסטנטיים ואורתודוקסיים) ישנה אפשרות להתגרש דרך הכנסייה כאשר על שני הצדדים לחתום על הסכם הגירושין (שאווה, 2000).

לתהליכי גירושין יש השלכות ומשמעויות לא רק על אקט ההפרדות. גירושין הורים הם תהליך שעבור ילדי המשפחה נחשב למשבר. תהליך זה מצריך את הילדים להתמודדות מורכבת ולעתים ארוכה. "ילדי גירושין" על פי הסטריאוטיפ הנפוץ הם קבוצה הומוגנית למדי ומייחסים לה סיכון גבוה ותפקוד נמוך יחסית